

صدرنشینی‌های ملکه جنایت

یکی دیگر از کارآگاهان مشهور جهان ادبیات، خانم مارپل است. احتمالا ما با مجموعه تلویزیونی این خانم کارآگاه بیشتر از آثار داستانی مکتوب آشنا باشیم، ولی خب او هم از جهان کلمات پا به عالم فیلم گذاشته است. جین مارپل که با نام خانم مارپل شناخته می‌شود، یکی از شخصیت‌های داستانی نویسنده جنایی نویسنده انگلیسی آگاتا کریستی است. او زن مسن تنهایی است که برای تفنن به حل مسائل جنایی می‌پردازد. شخصیت خانم مارپل اولین بار در داستان کوتاه باشگاه سه‌شنبه شب که در سال ۱۹۲۶ نوشته شد، به خوانندگان معرفی و بعد از آن تبدیل به یکی از کارآگاهان مشهور شد. کریستی نویسنده انگلیسی داستان‌های جنایی و ادبیات کارآگاهی بود. او اولین نویسنده‌ای است که کتاب‌هایش بیشترین ترجمه را به زبان‌های مختلف دنیا داشته است. پس از وی ژول ورن و سپس شکسپیر قرار دارند که این نشان می‌دهد این ژانر تا چه پایه در میان مخاطبان جهانی در زبان‌های مختلف اهمیت دارد که کریستی را بالاتر از شکسپیر قرار داده است. علاوه بر خانم مارپل، شخصیت مشهور «هرکول پوارو» هم از شخصیت‌های خلق شده توسط کریستی است که حتی شهرت و محبوبیت او از شرلوک هولمز نیز بالاتر است. این کارآگاه تخیلی بلژیکی را می‌توان از مشهورترین شخصیت‌های داستانی تاریخ ادبیات دانست. او در بیش از ۳۰ داستان بلند و بیش از ۵۰ داستان کوتاه به عنوان شخصیت اصلی ظاهر شده و از این لحاظ نیز از رکوردداران است. پوارو قبلا عضو نیروی پلیس بلژیک بوده، اما داستان‌های او وقتی آغاز می‌شود که به انگلستان آمده و کارآگاه خصوصی شده است.

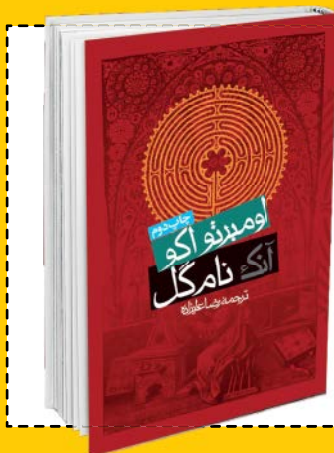
آگاتا کریستی با نام مستعار مری وستماکوت داستان‌های عاشقانه و رمانتیک نیز نوشته است، ولی شهرت اصلی‌اش به خاطر ۶۶ رمان جنایی اوست. داستان‌های آگاتا کریستی، به خصوص آن دسته که درباره ماجراهای کارآگاه هرکول پوارو یا خانم مارپل هستند، نه تنها لقب «ملکه جنایت» را برای او به ارمغان آوردند، بلکه وی را به عنوان یکی از مهم‌ترین و مبتکرترین نویسندگانی که در راه توسعه و تکامل داستان‌های جنایی کوشیده‌اند نیز معرفی و مطرح کردند.

آگاتا کریستی در کتاب رکوردهای گینس مقام اول در میان پرفروش‌ترین نویسندگان کتاب در تمام دوران‌ها و مقام دوم (بعد از ویلیام شکسپیر) در میان پرفروش‌ترین نویسندگان در هر زمینه‌ای را به خود اختصاص داده است. تخمین زده شده است که یک میلیارد نسخه از کتاب‌های او به زبان اصلی (انگلیسی) و یک میلیارد نسخه دیگر در ترجمه‌های گوناگون به ۱۰۳ زبان دنیا به فروش رسیده است. محبوبیت جهانی کریستی به آن درجه است که به طور مثال در کشوری چون فرانسه تعداد کتاب‌هایی که از او تا سال ۲۰۰۳ به فروش رسیده بالغ بر ۴۰ میلیون جلد بوده است.

فیلسوف معمایی نویسان

مگر می‌شود آثار داستانی مرتبط با این ژانر را بخوانیم و نام ببریم، ولی اسمی از اومبرتو اکو به میان نیاید. او را باید یکی از نویسندگان مهمی بدانیم که همزمان که درونمایه‌های فلسفی در آثارش پررنگ است، رمزآلود و معمایی هم می‌نویسد. «آنک نام گل» این نویسنده از آن دست آثاری است که باید آن را یک رمان معمایی برجسته بدانیم که تا مدت‌ها دست از سر خواننده بر نمی‌دارد. این اثر رمزآلود و معمایی به شکلی خواننده را در هزارتوی خود فرو می‌برد که متوجه نمی‌شود در این هزارتو گیر کرده است و جز با باز کردن یک به یک گره‌های داستان راه خروجی برایش وجود ندارد. ماجرای این رمان در یک صومعه قرون وسطایی اتفاق می‌افتد؛ زمانی که ویلیام، کشیش باهوش و شاگرد جوانش، آدسو برای شرکت در یک مباحثه الهی به صومعه‌ای در ایتالیا می‌روند و آنجا از کشته شدن یکی از کتابداران کتابخانه باخبر می‌شوند. فردای آن روز جسد راهب دیگری پیدا می‌شود. ولع ویلیام و آدسو برای فهمیدن ماجرا و سر درآوردن از راز این قتل‌ها تمامی ندارد و این آغازی است برای وارد شدن به یک جهان رازآلود که اکو دست هر خواننده‌ای را بگیرد او را بی‌شک به آن پرتاب می‌کند.

ایرانی‌ها

در میان ایرانی‌ها اما نوشتن داستان‌های پلیسی و معمایی خیلی جدی گرفته نشده و آثار زیادی در این عرصه نداریم. یعنی با یک مرور می‌توان به چند اثر محدود رسید و چند نمونه مشهور را نام برد.

مشهورترین رمان فارسی

«فیل در تاریکی» مشهورترین اثر داستانی نوشته در این گونه است. قاسم هاشمی نژاد این اثر را در سال ۱۳۵۵ برای اولین مرتبه به صورت پاورقی منتشر و بعد از آن به صورت کتاب چاپ کرد. بسیاری این اثر را مهم‌ترین اثر در ادبیات پلیسی ایران محسوب می‌کنند و نام آن را به عنوان سرلیست آثار ایرانی این دسته قرار می‌دهند. اثری که در زمان خود یک واکنش ادبی به جریان چپ ادبی و فرم‌گراهای ادبیات ایران بود که البته از سوی حکومت و جریان روشنفکری زمان خود مورد توجه قرار نگرفت و به نوعی مورد سانسور واقع شد، زیرا درونمایه کتاب به فضای اجتماعی زمان نقد‌های جدی وارد می‌کند و از سوی دیگر یک جریان فکری را نیز به چالش کشیده و به همین خاطر از سوی این دو گروه مورد بی‌توجهی قرار گرفت. نویسنده در

و زبده نیروی انتظامی است.

قانون شکن عجیب

شهر تهران برای دانیال حقیقی مساله است و او سعی می‌کند در آثارش به شهر بپردازد. در رمان «کارآگاهان خونسرد» نیز دغدغه اصلی این نویسنده یعنی شهر و همچنین دستاویزش دزدی‌هایی است که در شهر تهران انجام می‌شود. در شهر دزدی‌هایی رخ داده و می‌دهد که باعث تعجب پلیس شده‌اند. این سرعت‌ها خاص هستند و اتفاقاتی که پس از آنها رخ می‌دهند، باعث می‌شوند شخصیت اصلی رمان یعنی یک افسر اداره آگاهی، با یکی از عجیب‌ترین چهره‌های قانون شکن تهران روبه‌رو شود. او مردی است که استاد فرار کردن و نامرئی شدن است....

این داستان به جای تمرکز بر قتل و جنایت سراغ انگیزه‌های درونی افراد رفته و از این منظر روایتش را شکل داده است.

کارآگاه هرکول!

هوشنگ هرکول کارآگاه تندخو و خشنی است که در رمان «جنایت جردن» با پرونده قتل روبه‌رو می‌شود که در آخرین روزهای سال به او محول شده و باید سر از راز این قتل در بیاورد. او به همراه دستیارش برای پرده برداشتن از راز این قتل وارد ماجرا می‌شود. علیرضا محمودی یکی از نویسندگان فعال در این گونه ادبی است که آثار مختلفی نوشته و این اثرش جلد اول از مجموعه دفتر خاطرات کارآگاه هوشنگ تواناست. قتل فجیع همایون شمیم در آپارتمان‌اش در خیابان جردن محور یادداشت‌های روزانه این کارآگاه توانا

